

19. Tsiuniak O. P. (2020) Realizatsiia akmeolohichnoho pidkhodu u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh mahistriv pochatkovoї osvity do innovatsiinoї diialnosti [Implementation of the acmeological approach in the professional training of future masters of primary education for innovative activities]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolkh. № 68. T. 2. S. 235-238. [in Ukrainian]
20. Shostakivska N. 2019 Formuvannia upravlinskoї kompetentnosti zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii yak kliuchovy faktor u profesiinomu stanovleni maibutnoho fakhivtsia zakladu vyshchoї osvity [The formation of managerial competence by means of interactive technologies as a key factor in the professional development of a future specialist of a higher education institution]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoї akademii derzhavnoї prykordonnoї sluzhby Ukrainy. Ser.: Pedahohichni nauky. № 3(18). S. 357-370. [in Ukrainian]
21. Edwards R. (2001). Meeting individual learner needs: power, subject, subjection. C. Paechter, M. Preedy, D. Scott, and J. Soler (Eds.). Knowledge, Power and Learning. London : SAGE, P. 123-145.

Shapran O., Sidiropulo K. Methodological approaches and principles of formation of managerial competence of future teachers of higher education institutions

The article clarifies the essence of the «methodology», «methodological approach» concepts. The variable scientific positions of scientists regarding the methodology of their own research in the process of forming the managerial competence of education seekers have been considered. The methodological approaches that became the basis of the study of the formation of managerial competence of future teachers using innovative educational technologies have been determined, namely: competence-based, student-centered, acmeological, axiological, technological. The main principles of the research are singled out and characterized: training optimization – training management based on the choice of content, methods, forms and techniques of didactic influence in order to achieve the highest efficiency of the educational process; unity of theory and practice – orientation to practical experience in the process of learning, which proves the truth of theoretical propositions; tolerance and respect for the diversity of education seekers – taking into account their characteristics, needs in the educational process of higher education; consciousness and activity – a combination of the need to perceive and assimilate knowledge with the activity, initiative and independence of students in the process of their application; subjectivity – the teacher's identification and creation of conditions for the development and self-development of students at various levels of his subject existence; innovativeness – realization of the rights to individual creative activity, to personal initiative and freedom of choice of innovations; humanization of education – the focus of education on the establishment of humane relations in society, the priority of universal values; the principle of complexity – consideration of the value orientations of the individual as a whole system formation; structuredness and algorithmizing – the sequence of steps in the implementation of innovative educational technologies; manageability – management of the process of introducing innovative educational technologies in the work practice of the higher school.

Key words: methodology, methodological approach, pedagogical paradigms, principles of research, formation of managerial competence, teachers of higher education institutions.

УДК 009:378.146

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.45>

Шарова Т. М., Ломейко О. П., Землянська А. В., Шаров С. В.

**МОНІТОРИНГ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

У статті висвітлено результати незалежного тестового контролю здобувачів вищої освіти на прикладі дисципліни «Українська мова» (за професійним спрямуванням), що було здійснено на базі Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. З'ясовано значення гуманітарної підготовки для майбутніх фахівців, у тому числі технічних спеціальностей. Зазначається, що гуманітарна підготовка дозволяє розвинути особистість, сформувати в неї загальнолюдську культуру, здатності до комунікації та творчої діяльності. Висвітлено мету та особливості змісту дисципліни «Українська мова» (за професійним спрямуванням). Наголошено на важливості здійснення моніторингу результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, що здійснюється у межах реалізації внутрішньої системи забезпечення якості. Проаналізовано результати перевірки якості гуманітарної підготовки студентів I курсу технічних спеціальностей, що навчаються в Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного. Для прикладу була взята «Українська мова» (за професійним спрямуванням). Дані отримані у I семестрі 2021-2022 н.р. До процедури оцінювання було долучено 3 факультети, 303 здобувача вищої освіти, 16 спеціальностей, 19 груп. Зріз знань здійснювався двічі за семестр під час першого та другого підсумкових модульних контролів. З'ясовано, що показники якби здобувачів вищої освіти, успішності та якості для I підсумкового модульного контролю менше, ніж аналогічні показники для II підсумкового модульного контролю. Запропоновані причини такої різниці. За результатами заліково-екзаменаційної сесії з курсу «Українська мова» (за професійним спрямуванням) маємо 62% якість знань та 93% успішність. У подальших дослідженнях планується висвітлити результати незалежного оцінювання з інших дисциплін.

Ключові слова: гуманітарна підготовка, незалежне оцінювання, здобувачі вищої освіти, показники успішності, технічні спеціальності, вища освіта.

На сьогодні до випускника вищого навчального закладу висуваються значні вимоги, що стосуються підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці. Крім ґрунтовної фахової підготовки, вони повинні мати високий рівень загальної культури, що втілюється у здатності до командної роботи, ефективному спілкуванні, уникненні конфліктів тощо. Більшість з цих компетентностей формується під час опанування дисциплінами гуманітарного циклу, зокрема українською та англійською мовами за професійним спрямуванням, філософією тощо.

З метою забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти, у тому числі з дисциплін гуманітарного спрямування, заклад вищої освіти повинен періодично проводити незалежні зрізи навчальних досягнень, що є одним із компонентів внутрішньої системи якості освіти. ТДАТУ імені Дмитра Моторного запровадив комплексне незалежне оцінювання досягнень у вигляді тестового контролю, що здійснюється відповідним структурним підрозділом за окремими дисциплінами. Такий підхід дозволяє реалізувати систему внутрішнього забезпечення якості, здійснювати моніторинг навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та вносити відповідні корективи в освітній процес, підготовку викладачів тощо.

Гуманітарна підготовка важлива для всіх спеціальностей, оскільки соціальні компетентності, знання державної та іноземної мов є запорукою успішного працевлаштування, у тому числі за кордоном. На важливість гуманітарної підготовки майбутніх фахівців звертається увага у дослідженнях В. Григор'євої (майбутні інженери), Н. Грозної, О. Гуцоліяка, Т. Шевчука та ін.

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти повинні періодично перевірятися з метою вдосконалення якості провадження освітньої діяльності. На важливість незалежного оцінювання якості освітніх послуг наголошено у роботах О. Осередчук, О. Ковтун, С. Сидоренко. Результати діагностики навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та їх думок щодо якості освітнього процесу відображено у роботах С. Губіної, Ю. Степанчука, В. Кириковича та інших дослідників.

Враховуючи різноманітність підходів до реалізації системи внутрішнього забезпечення якості освіти у відповідності до європейських стандартів, актуальним є аналіз підходу до незалежного тестового контролю здобувачів вищої освіти, що здійснюється на базі Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Метою статті є висвітлення результатів незалежного тестового контролю здобувачів вищої освіти на прикладі дисципліни «Українська мова» (за професійним спрямуванням), що було здійснено на базі Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного при Центрі незалежного оцінювання.

В умовах високої конкуренції на ринку праці, технічний спеціаліст повинен мати не тільки ґрунтовну фахову підготовку, а й розвинені здатності до організаційної та творчої діяльності [12], бути носієм високої культури [3] тощо. З іншого боку, відсутність гуманітарних дисциплін у підготовці фахівців призводить до стандартизації особистості та деформації загальнокультурної підготовки. А це неприйнятно у сучасному гуманітарному суспільстві, що функціонує на засадах демократії.

Вища технічна освіта з урахування гуманітарної підготовки повинна передбачати освоєння методологією пізнання та творчості, залучення до освітнього процесу діячів науки та культури [6] тощо. У роботах різних науковців [3; 4] наголошується на необхідності зміни застарілих підходів до гуманітарної підготовки, що здійснюється в закладах вищої освіти, шляхом введення гуманітарних дисциплін до навчальних планів з урахуванням специфіки спеціальності. Саме дисципліни гуманітарного спрямування впливають на емоційну та мотиваційну сферу особистості, передбачають розвиток здатності до розуміння сутності суспільних процесів та явищ, формування навичок конструктивної взаємодії між людьми та здатності до командної роботи.

З урахуванням вищезазначеного, дисципліна «Українська мова» (за професійним спрямуванням), яка викладається в ТДАТУ імені Дмитра Моторного на 1 курсі всіх спеціальностей, є необхідним компонентом гуманітарної підготовки здобувачів вищої освіти. Метою курсу є розвиток національно-мовної особистості, поглиблення знань про державні документи і стандарти, що регулюють мовні аспекти професійної діяльності; норми сучасної української мови; особливості й різновиди усної і писемної комунікації у професійній сфері; розвиток комунікативних навичок майбутніх спеціалістів; підвищення та вдосконалення культури мовлення. Під час освітнього процесу здобувачі освіти опановують такі теми: Тема 1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування. Тема 2. Основи культури української мови. Тема 3. Мовний етикет і стиль спілкування. Тема 4. Термінологія у професійному спілкуванні. Тема 5. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Тема 6. Риторика і мистецтво презентації. Тема 7. Культура усного фахового спілкування. Тема 8. Форми колективного обговорення професійних проблем. Тема 9–10. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Тема 11. Наукова комунікація як складник фахової діяльності. Формою контрольного заходу з курсу «Українська мова» (за професійним спрямуванням) передбачений іспит.

Опанування дисциплінами гуманітарного циклу може супроводжуватися різноманітними засобами інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема електронними освітніми ресурсами, електронними підручниками, програмно-педагогічними засобами. Особливо це актуально в умовах змішаного або дистанційного навчання, коли здобувачі вищої освіти не завжди мають змогу бути присутніми на заняттях. В даному випадку добре себе зарекомендували масові відкриті онлайн курси, які дозволяють значно підвищити гуманітарну підготовку всіх бажаючих за допомогою україномовних або англійськомовних онлайн курсів [13]. За

допомогою різноманітних електронних ресурсів, що підтримують технологію Web 2.0, вони можуть вивчати гуманітарні дисципліни під час самостійної роботи, яка вважається одним з основних видів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти [2].

Дослідники звертають увагу на необхідність періодичного контролю навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, оскільки цей процес дозволяє визначити результативність поточної навчальної мети та сформувати нову [7]. Крім того, оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє формувати певні висновки ефективності викладачів [11], їх академічну та професійну підготовку. Кожний вищий навчальний заклад вирішує це питання, враховуючи специфіку, новітні підходи, досвід інших закладів вищої освіти, у тому числі закордонних.

Контроль результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисциплін, у тому числі гуманітарного спрямування, здійснюється у межах реалізації внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Зазвичай, з цією метою створюються відповідні центри, що здійснюють внутрішній моніторинг, обробку результатів та формування відповідних рішень, що розглядаються адміністрацією закладу вищої освіти. Внутрішній моніторинг здійснюється для уникнення суб'єктивізму у виставленні оцінок, врахування позитивних та негативних результатів у подальшій роботі [10]. В цьому контексті доречна думка О. Ковтун та С. Сидоренко, які наголошують на двох функціях моніторингу [8]: спостереження (збір, обробка інформація, визначення стану освітньої системи) та попередження (прогнозування розвитку та внесення відповідних коректив). До принципів, які слід враховувати при розбудові внутрішньої системи забезпечення якості, О. Бодик відносить студентоцентризм, цілісність системи управління якістю, гнучкість та адаптивність, постійне вдосконалення та вплив зовнішніх чинників [1].

В ТДАТУ імені Дмитра Моторного діє ефективна система внутрішнього забезпечення якості, що передбачає виконання низки заходів, спрямованих на забезпечення академічної доброчесності, підвищення якості освітньої діяльності, незалежне оцінювання знань з навчальних дисциплін як засіб моніторингу якості освіти [9] тощо. Процедурно, незалежне оцінювання є формою контролю, мета якого полягає в забезпеченні прозорості та об'єктивного висвітлення рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за освітніми компонентами та запобіганні випадкам порушення принципів академічної доброчесності.

З метою перевірки якості гуманітарної підготовки був здійснений незалежний тестовий контроль знань здобувачів I курсу технічних спеціальностей у I семестрі 2021-2022 н.р. Для цього було обрано дисципліну «Українська мова» (за професійним спрямуванням), що викладається усім першокурсникам однаково, незалежно від обраного фаху. Беручи до уваги технічні спеціальності, розуміємо, що українська мова за професійним спрямуванням не є для них фаховою дисципліною. Водночас, однакова кількість початкових кредитів (годин) на різних спеціальностях, дозволила науково-педагогічним працівникам правильно побудувати освітній процес та надати здобувачам освіти навчальний матеріал у повному обсязі, незалежно від їхньої спеціальності.

Незалежний тестовий контроль було здійснено при Центрі незалежного оцінювання при ТДАТУ імені Дмитра Моторного. Усього до процедури оцінювання було долучено 3 факультети, 303 здобувача вищої освіти, 16 спеціальностей, 19 груп. Зріз знань здійснювався двічі за семестр під час першого та другого підсумкових модульних контролів (I ПМК та II ПМК). Тестовий контроль здійснювався в комп'ютерних класах відповідно до заздалегідь складеного графіку тестування при Центрі незалежного оцінювання ТДАТУ.

Розглянемо результати тестового контролю під час I ПМК. На механіко-технологічному факультеті було обрано лише одну спеціальність «Агроінженерія», де маємо дві групи здобувачів вищої освіти, загальною кількістю 56 осіб. Для I ПМК якість знань в середньому складає 50,5%, успішність здобувачів 58,5%, явка на тестування склала 82,5 %.

Факультет агротехнологій та екології представлений 7 технічними спеціальностями: цивільна безпека, готельно-ресторанна справа, харчові технології, екологія, агрономія, садівництво та виноградарство, галузеве машинобудування. Усього охоплено 137 здобувачів вищої освіти. Якість знань, успішність та явка здобувачів на тестування за різними групами різна. Середній показник результатів I ПМК на факультеті агротехнологій та екології складає: якість знань 55,1%, успішність 91,6%, явка здобувачів 93,6%.

На факультеті економіки та бізнесу охоплено 110 здобувачів освіти за 8 спеціальностями: облік і оподаткування, фінанси і банківська справа, менеджмент, маркетинг, економіка, туризм, публічне управління, підприємництво і торгівля. За результатами I ПМК на факультеті маємо такі показники: якість знань 78,1%, успішність 85,2% явка здобувачів на тестування 100%.

Середній показник якості знань здобувачів вищої освіти за результатами I ПМК складає: 61,2% (303 здобувача вищої освіти). Успішність під час I підсумкового модульного контролю по університету складає 78,4%, а явка здобувачів освіти 92%. Різна якість знань з курсу «Українська мова» (за професійним спрямуванням) є свідченням загальної підготовки здобувачів вищої освіти.

Слід наголосити на тому, що під час II ПМК здобувачі освіти вже швидше виконувати завдання, оскільки розуміли механізм проведення незалежного тестування (пошук тестів на курсі, особливості відміток в електронному форматі, кількість тестових завдань, кількість можливих правильних відповідей тощо).

Розглянемо результати тестового контролю під час II ПМК. Механіко-технологічний факультет був представлений у кількості 56 осіб, на тестування з'явилося 93% здобувачів від загальної кількості. Якість знань

студентів спеціальності агроінженерія за результатами II ПМК складає 52,5%, успішність 62,5%. Факультет агротехнологій та екології під час II ПМК показав такі результати: якість знань 75%, успішність 91,5%, явка студентів 96,6%.

Факультет економіки та бізнесу за показниками II ПМК має такі результати: якість знань 89,2%, успішність складає 93,9%, а явка студентів 98,9%. Тут маємо досить високі показники, оскільки під час II ПМК є групи здобувачів освіти, які прийшли на тестування зі 100% явкою, мають якість знань 100% та успішність 100% (групи 11 ПТ та ПУ).

Маючи результати I ПМК та II ПМК за трьома факультетами, можемо вивести середнє значення показників в університеті I ПМК: якість знань складає 61,2%, успішність – 78,4%, явка студентів – 92%. За результатами II ПМК по університету маємо такі середні показники: якість знань – 72,2%, успішність 82,6%, явка – 96,1%.

Аналізуючи результати I ПМК та II ПМК в університеті, можемо зробити висновки, що II ПМК написаний здобувачами значно краще. На нашу думку, це можна пояснити наступними причинами:

- першокурсники адаптувалися до особливостей організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- II ПМК за терміном проведення наближався до заліково-екзаменаційної сесії, тому здобувачі вищої освіти готувались досить серйозно до занять та, відповідно, до тестового контролю;
- здобувачі вищої освіти вивчили систему оцінювання та змогли використовувати отримані у школі знання, як базові.

Загальні результати по факультетам ТДАТУ за I ПМК та II ПМК у 2021-2022 н.р. подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати I ПМК та II ПМК по факультетам ТДАТУ

Факультет	Кількість здобувачів	I ПМК			II ПМК		
		якість	успішність	явка	якість	успішність	явка
Механіко-технологічний факультет	56	50,5	58,5	82,5	52,5	62,5	93
Факультет агротехнологій та екології	137	55,1	91,6	93,6	75	91,5	96,6
Факультет економіки та бізнесу	110	78,1	85,2	100	89,2	93,9	98,9
Всього, середнє значення	303	61,2	78,4	92	72,2	82,6	96,1

Результати I ПМК та II ПМК в університеті дозволяють вивести середнє значення поданих критеріїв по університету. Відповідно, показники якості знань по університету складають 66,7%, успішність – 80,5%, явка – 94% (таблиця 2).

Таблиця 2

Узагальнені дані з успішності здобувачів

№	Університет	Результати (%)		
		якість	успішність	явка
1	I ПМК	61,2	78,4	92
2	II ПМК	72,2	82,6	96,1
Усього по університету, середнє значення		66,7	80,5	94

Результати I ПМК та II ПМК представляються на вченій раді університету, оприлюднюються на офіційному сайті університету, що є свідченням прозорості та об'єктивності процесу тестування. Слід зазначити, що для забезпечення якісної освіти повинна бути врахована і думка здобувачів вищої освіти, яку можна акумулювати у викладі різноманітних опитувань [5] та обробляти співробітниками деканатів або відповідних центрів.

За результатами заліково-екзаменаційної сесії здобувачів вищої освіти показники якості знань та успішності покращились, що є свідченням високого рівня підготовки студентів та професіоналізму науково-педагогічних працівників. За результатами заліково-екзаменаційної сесії з курсу «Українська мова» (за професійним спрямуванням) маємо якість знань 62% та 93% успішність здобувачів вищої освіти.

Висновки. На сьогодні гуманітарна культура є одним із необхідних компетенцій сучасного фахівця, який якісно виконує професійні обов'язки та водночас займає активні позиції у суспільному житті. Для забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців у закладі вищої освіти відбувається періодичних контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, у тому числі з дисциплін гуманітарного циклу.

У ТДАТУ Дмитра Моторного постійно відбувається процес моніторингу якості знань здобувачів вищої освіти, орієнтуючись на незалежний замір знань (перед іспитом) та на замір залишкових знань (після сесії, на початку наступного семестру). Для перевірки якості гуманітарної підготовки зріз знань здійснювався двічі за семестр під час I ПМК та II ПМК). До процедури оцінювання було долучено 3 факультети, 303

здобувача вищої освіти, 16 спеціальностей, 19 груп. Запропонований алгоритм незалежний тестового оцінювання може бути використаний для проведення моніторингу якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з різних дисциплін. За результатами заліково-екзаменаційної сесії з курсу «Українська мова» (за професійним спрямуванням) маємо якість знань 62% та 93% успішність здобувачів вищої освіти.

Використана література:

1. Бодик О. П. Вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів. *Актуальні проблеми науки та освіти* : матеріали науково-практичної конференції (7 лютого 2020 р., Маріуполь). С. 188–190.
2. Гладких Г. В., Шарова Т. М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 2. №. 69. С. 70–74.
3. Григор'єва В. А. Шляхи вдосконалення гуманітарної підготовки майбутніх інженерів. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. 2018. № 82(3). С. 126–129.
4. Грозна Н. З. Значення гуманітарної складової у професійній підготовці менеджерів-економістів у ВТНЗ. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2012. № 6(29). С. 48–52.
5. Губіна С. І., Степанчук Ю. С. Стан забезпечення культури якості вищої освіти. *Науковий часопис. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. № 74. С. 27–31.
6. Гуцоліяк О. О. Роль гуманітарної підготовки як складової формування особистості майбутніх фахівців в системі вищої технічної освіти. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. 2012. № 32-33(36-37). С. 46–55.
7. Кирикович В. Д., Козяр В. О., Гіроль А. М. Незалежне оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Стан та перспективи впровадження в Національному університеті водного господарства та природокористування. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. № 16. С. 18–20.
8. Ковтун О. В., Сидоренко С. І. Незалежне оцінювання якості освітніх послуг здобувачами вищої освіти: досвід та перспективи. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2018. № 1(12). С. 52–60.
9. Ломейко О. П., Самойчук К. О., Олексієнко В. О. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти в Таврійському державному агротехнологічному університеті. *Інженерна освіта у сфері харчової і готельної індустрії: виклики сьогодення* : тези Міжнародної науково-методичної конференції «2019». С. 140–142.
10. Осередчук О. А. Зовнішній та внутрішній моніторинг якості освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 200. С. 112–116.
11. Сидоренко Н. Внутрішнє забезпечення якості вищої освіти в Україні як суспільно-освітній пріоритет. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. № 4. С. 81–86.
12. Шевчук Т. Роль гуманітарної підготовки в технічному ВНЗ. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2016. № 1. С. 70–75.
13. Sharov S., Filatova O., Biliatska V., Yankova N. Analysis of the MOOC Capabilities for Student Training in the Humanities. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. 2021. T. 16. № 22. С. 113–128.

References:

1. Bodyk O. P. (2020). Vdoskonalennia systemy vnutrishnoho zabezpechennia yakosti profesiinoi pidhotovky vchyteliv anhliiskoi movy ta filolohiv [Improving the system of internal quality assurance of professional training of English language teachers and philologists]. *Materialy nauково-praktychnoi konferentsii «Aktualni problemy nauky ta osvity» (7 liutoho 2020 r., Mariupol)*. PP. 188–190. [in Ukrainian]
2. Hladkykh H., Sharova T. (2020). Orhanizatsiia samostiinoi diialnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity zasobamy IKT [Organization of individual activities of higher education applicants with the using of informational and communicational technologies]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2020. T. 2. № 69. PP. 70–74. [in Ukrainian]
3. Hryhorieva V. (2018). Shliakhy vdoskonalennia humanitarnoi pidhotovky maibutnikh inzheneriv [Ways to improve the humanitarian training of future engineers]. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichni nauky*. № 82(3). PP. 126–129. [in Ukrainian]
4. Hrozna N. (2012). Znachennia humanitarnoi skladovoi u profesiinii pidhotovtsi menezheriv-ekonomistiv u VTNZ [The importance of the humanitarian component in the professional training of managers-economists at VTNZ]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*. 2012. № 6(29). PP. 48–52. [in Ukrainian]
5. Hubina S., Stepanchuk Yu. (2020). Stan zabezpechennia kultury yakosti vyshchoi osvity [The state of providing a quality of quality of higher education]. *Naukovyi chasopys. Seria 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. 2020. № 74. PP. 27–31. [in Ukrainian]
6. Gutsoliak O. (2012). Rol humanitarnoi pidhotovky yak skladovoi formuvannia osobystosti maibutnikh fakhivtsiv v systemi vyshchoi tekhnichnoi osvity [Humanitarian role of training as a component of the formation of future experts in the higher technical education]. *Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity*. № 32-33(36-37). PP. 46–55. [in Ukrainian]
7. Kyrykovich V., Kozyar V., Hyrol A. (2017). Nezalezhne otsiniuvannia znan zdobuvachiv vyshchoi osvity. Stan ta perspektyvy vprovadzhennia v Natsionalnomu universyteti vodnoho gospodarstva ta pryrodokorystuvannia [Independent evaluation of knowledge getter higher education. state and prospects of implementation in nuwee]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity*. № 16. PP. 18–20. [in Ukrainian]
8. Kovtun O., Sydorenko S. (2018). Nezalezhne otsiniuvannia yakosti osvitnikh posluh zdobuvachamy vyshchoi osvity: dosvid ta perspektyvy [Students' assessment of the university education quality: experience and prospects]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seria: Pedahohika. Psykholohiia*. № 1 (12). PP. 52–60. [in Ukrainian]
9. Lomeiko O. P., Samoichuk K. O., Oleksiienko V. O. (2019). Vnutrishnia sistema zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Tavriiskomu derzhavnomu ahrotekhnolohichnomu universyteti [The internal system of ensuring the quality of higher education in Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University]. *Tezy Mizhnarodnoi nauково-metodychnoi konferentsii «Inzhenerna osvita u sferi kharchovoi i hotelnoi industrii: vyklyky sohodennia»*. PP. 140–142. [in Ukrainian]

10. Oseredchuk O. (2022). Zovnishnii ta vnutrishnii monitorynh yakosti osvity [External and internal monitoring of the quality of education]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedagogichni nauky*. № 200. PP. 112–116. [in Ukrainian]
11. Sydorenko N. (2016). Vnutrishnie zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini yak suspilno-osvitnii priorytet [Internal quality assurance of higher education in Ukraine as social and educational priority]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. № 4. PP. 81–86. [in Ukrainian]
12. Shevchuk T. (2016). Rol humanitarnoi pidgotovky v tekhnichnomu VNZ [The role of humanitarian training at the technical universities]. *Naukovi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky*. № 1. PP. 70–75. [in Ukrainian]
13. Sharov S., Filatova O., Biliatska V., Yankova N. (2021). Analysis of the MOOC Capabilities for Student Training in the Humanities. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. T. 16. № 22. C. 113–128.

Sharova T., Lomeiko O., Zemlyanska A., Sharov S. Monitoring of humanitarian training of higher education students of technical specialties

The article highlights the results of an independent test control of higher education students on the example of the discipline «Ukrainian language (for professional purposes)», which was carried out on the basis of Dmytro Motorny Tavria State Agro-technological University. There is defined the importance of humanitarian training for future specialists, including technical specialties. It is noted that humanitarian training allows to develop a personality, to form it with a general human culture, communication skills and creative activity. There are also highlighted a purpose and peculiarities of the content of the discipline «Ukrainian language (for professional purposes)». It is emphasized the importance of monitoring the results of educational achievements of higher education students, which is carried out within the implementation of the internal system of assurance of the quality of education. There are analyzed the results of the checking of the quality of the humanitarian training of students of the 1st year of technical specialties who are studying at the Dmytro Motorny Tavria State Agro-technological University. As an example, there was taken the course «Ukrainian language (for professional purposes)». The data were obtained in the 1st semester of 2021-2022. To the evaluation procedure there were involved 3 faculties, 303 higher education students, 16 specialties, 19 groups. The knowledge test was carried out twice per semester during the first and second final module tests. It was found that the indicators of higher education students' attendance, success and quality for the 1st final modular control are less than similar indicators for the 2nd final modular control. There are defined reasons for this difference. According to the results of the credit-examination session of the course "Ukrainian language" (for professional purposes), students showed 62% of the quality of knowledge and success rate in 93%. In further studies it is planned to highlight the results of independent evaluation from other disciplines.

Key words: humanitarian training, independent evaluation, higher education students, success rates, technical specialties, higher education.

УДК 378.001.891.316.77

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.46>

Яковенко О. І.

ЩОДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття присвячена розгляду однієї з актуальних тематик підвищення професіоналізму педагогів ЗВО, а саме розвитку їх проєктної компетентності. Проведено короткий історичний екскурс щодо виникнення проєктів в освітньому середовищі. Автором зауважується, що поряд з поняттям «проєктна діяльність» у науковій літературі майже синонімічно використовуються поняття «метод проєктів», «освітній проєкт», «проєктна технологія». Подано декілька визначень їх науковцями. Визначені основні ознаки освітніх проєктів. Розкривається сутність та значення застосування проєктної технології у навчанні студентів через її спроможність активізувати навчальні досягнення, підвищення професійних навичок, розвиток творчості та самостійності, креативності мислення, спроможності до вирішення поставлених практичних завдань та ряду інших соціальних навичок.

Тим не менш, основний кут уваги був спрямований на дослідження значення проєктної діяльності для самого педагога, його професійного та творчого розвитку у процесі організації освітнього процесу із застосуванням проєктної технології. Були відзначені переваги проєктної діяльності, проте наголошується й на складності опанування її застосування, адже проєктна технологія передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів тощо.

Зауважено, що для ефективного здійснення проєктної діяльності, педагог повинен постійно вдосконалювати свою професійну компетентність, а саме її предметну, комунікативну, ІТ, іншомовну, творчо-креативну та управлінську складові.

Розкрито значення керівництва у підтримці педагогів ЗВО в актуалізації їх проєктної діяльності із студентами. Зокрема, виділено три основні напрямки: забезпечення умов, мотивація та інформування щодо здійснення та вдосконалення педагогами проєктної діяльності.